

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda

1 oktober – 31 december 2023

Op 4 april 2023 zijn Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland in het kader van de implementatie van de landspakketten voor de doorvoering van hervormingen in de publieke sector van de Caribische landen van het Koninkrijk een nieuwe fase gestart met de ondertekening van de Onderlinge regeling samenwerking bij hervormingen. Deze onderlinge regeling vormt de basis waarop de Caribische landen en Nederland met elkaar samenwerken en heeft eigenaarschap, gelijkwaardigheid, gemeenschappelijkheid als leidende beginselen.

Voor u ligt de laatste Uitvoeringsagenda voor het laatste kwartaal van het jaar 2023, namelijk voor de periode 1 oktober tot en met 31 december 2023. De focus in het vierde kwartaal van 2023 ligt op de onderstaande beoogde resultaten.

Het onderzoek naar de subsidies die door het Ministerie van SOAW zijn verleend zal worden afgerond. Het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur en het CBS tekenen een convenant waardoor het CBS een database van het ministerie kan gebruiken. Dit is een belangrijke stap in het realiseren van de infrastructuur voor het Nationaal Statistisch Systeem. Daarnaast wordt gewerkt aan de vaststelling van een nieuwe statistiekenverordening.

De doorlichting van vijf overheidsvennootschappen loopt door in het vierde kwartaal en, hetgeen aan het eind van het eerste kwartaal van 2024 tot specifieke aanbevelingen moet leiden in het kader van het aandeelhouderschap van het Land en een concreet beleidskader daarvoor.

Het project geconsolideerde wetsteksten gaat de tweede fase in. De teksten van nog eens 125 wetten en regelingen worden zo op orde gebracht en gepubliceerd. Voor het zaakstelsel zijn zeventien standaard aanvragen van burgers opgeleverd, onder andere met een lancering bij het Ministerie van Economische Ontwikkeling voor het Vergunningenloket.

Steeds meer onderdelen van het hervormingsplan Belastingdienst komen in uitvoering, waardoor het functioneren en de dienstverlening verbeterd wordt. Gestart wordt met de integratie van de Inspectie en de Ontvanger in een nieuwe belastingorganisatie. Het hervormingsplan van de Douane zal worden afgerond en de nulmeting bij de Douane zal in het vierde kwartaal plaatsvinden.

Het Plan van Aanpak voor het terugdringen van "Red Tape" en verlaging van de "Cost of doing business" wordt vastgesteld. Naast de vereenvoudiging van de procedures voor vestiging en horeca wordt een testcase voor de toelating kennismigranten opgestart in samenwerking met Curaçao Investment & Export Promotion Agency (CINEX).

Op het gebied van de zorg worden verbetervoorstellen gedaan voor de verhoging van de verduurzaming van de exploitatie van het ziekenhuis (CMC). Voorts wordt een rapport met aanbevelingen voor de hervorming van het zorgstelsel afgerond.

In een tweede serie werksessies met de stakeholders in het onderwijsveld worden de "Theory of Change" en Roadmap voor Thema G (onderwijs) afgerond. Hiermee kan voor het eind van het jaar het "Plan Mehorashon di Enseñsa" worden afgerond. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het opstellen van de eerste plannen van aanpak met concrete verbetervoorstellen.

In het vierde kwartaal 2023 zal de laatste exercitie worden afgerond om de uitvoeringscapaciteit van de meest vitale instanties die onze rechtstaat moeten beschermen, te waarborgen. Het Criminaliteitsbestrijdingsfonds zal verder worden versterkt om zodoende op de meest effectieve wijze diverse belangrijke preventie, resocialisatie en handhavingprojecten te kunnen blijven financieren.

De concept-Landsverordening op de kansspelen zal na advies van de Raad van Advies ter behandeling worden aangeboden aan de Staten. In dit kader wordt ook het registratieportaal geopend, zodat vergunninghouders die in aanmerking willen komen voor een vergunning onder de nieuwe landsverordening zich kunnen aanmelden.

Leeswijzer

In deze Uitvoeringsagenda zijn de gerealiseerde afspraken uit de Uitvoeringsagenda voor het derde kwartaal van 2023 verdwenen. De afspraken uit de Uitvoeringsagenda voor het derde kwartaal 2023 die nog gerealiseerd moeten worden, blijven staan en nieuwe afspraken voor het vierde kwartaal zijn toegevoegd. Op deze manier is het overzichtelijk welke afspraken gelden voor het komende kwartaal. De beoogde resultaten worden doorgenummerd, zodat duidelijk is dat er stappen vooraf zijn gegaan aan de huidige afspraken.

G.S. Pisas
*Minister-president van
Curaçao*

A.C. van Huffelen
*Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties*

Thema A:
Financieel beheer

Thema E:
Economische hervormingen

Thema B:
**Kosten en effectiviteit
publieke sector**

Thema F:
Zorg

Thema C:
Belastingen

Thema G:
Onderwijs

Thema D:
Financiële sector

Thema H:
Versterken rechtsstaat

Thema A: Financieel beheer

Doel • het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1 Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1 Doorlichting door Nederland samen met Curaçao van de praktijk van het begrotingsproces (met name de voorbereiding en opstelling van de begroting voor het komende jaar en de uitvoering van het lopende jaar (begrotingswijzigingen): begrotingsproces, begrotingsregels, meerjarenramingen (gewone dienst en kapitaaldienst), taken/verantwoordelijkheden/bevoegdheden (meest) relevante actoren (voorverkenning).	8. Bestuurlijk vaststellen plan van aanpak implementatie aanbevelingen doorlichting begrotingsproces.	1 oktober 2023	Curaçao	Het plan van aanpak is opgesteld, maar de bestuurlijke vaststelling moet nog plaatsvinden. Hierna worden het rapport en de zienswijze van het bestuur op de afgesproken wijze gepubliceerd.
	A.1.2 Toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening die tijdig gereed is.	10. Verbeterd (jaareinde) proces en planning uitgewerkt om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	17 november 2023	Curaçao	Ten opzichte van voorgaande jaren is de doorlooptijd verkort. Maar de controle wordt nog niet uitgevoerd conform de wettelijke termijn. Daarom wordt de doorlooptijd van de controle nog verder verkort. Het accountantsverslag en de controleverklaring over 2022 worden naar verwachting in november afgegeven.
		12. Aanvullend onderzoek naar mogelijkheden die kunnen helpen bij de uitvoering van de Roadmap Financieel Beheer, zoals aanpassingen in beleid en regelgeving.	31 januari 2024	Curaçao + Nederland	Het plan van aanpak van het 'Onderzoek naar aanpassingen in de wet- en regelgeving' wordt afgerond en vastgesteld in Q4. De uitvoering van het plan van aanpak start in Q1 2024.
		13. Roadmap: Met betrekking tot het deeltraject "Beloning van Personeel" zal middels interne en externe rapportage worden vastgesteld dat de interne controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de opgenomen personeelsgegevens in de personeelsadministratie en de doorgevoerde mutaties in de salarisadministratie t/m 30 juni 2022 is afgerond (Inclusief rapportage).	31 december 2023	Curaçao	In september 2023 volgt een oplossing die ervoor moet zorgen dat de IAD alsnog toegang krijgt tot de benodigde gegevens, zodat zij haar controle kan uitvoeren op de getrouwheid en rechtmatigheid van de opgenomen personeelsgegevens in de personeelsadministratie en de doorgevoerde mutaties in de salarisadministratie. Oude afrondingsdatum was 1 april 2023.
	14. Onderzoek ten behoeve van de implementatie van de nieuwe werkwijze is afgerond.	n.n.b.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Het door een extern onderzoeksbureau verrichtte onderzoek is besproken, maar biedt nog te weinig houvast voor de implementatie van de verbeteringen in de verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van het financieel beheer. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk. Overleg met desbetreffend onderzoeksbureau vindt plaats.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	vervolg	A.1.1	vervolg	17. Uitvoeren periodieke interne audits door de IAD.	31 januari 2024	Curaçao	Op basis van de afspraken om de doorlooptijd van de oplevering en de controle van de jaarrekening te verkorten is de IAD gestart met kwartaalcontroles, waar de controlerend accountant (SOAB) op moet kunnen gaan steunen bij haar eigen controles.
				18. Uitvoering activiteiten volgens vastgestelde aanpak Roadmap om tot een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te komen.	31 december 2023	Curaçao + Nederland	De volgende acties worden gerealiseerd: 1. Per 31 oktober 2023 is de Besluitenlijst Raad van Ministers inzichtelijk voor SOAB. 2. Per 31 december 2023 voert de Afdeling AO/IC haar jaarplan uit in het kader van de versterking financiële functies. 3. Per 31 december 2023 is de interne controle op getrouwheid en rechtmatigheid rondom de beloning van personeel operationeel.
		A.1.3	Overzicht van de taken & rollen van de instituties die betrokken zijn bij het begrotings- en verantwoordingsproces en eventuele verbetervoorstellen in de (onderlinge) samenwerking daarbij.	4. Aanbesteding onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	2 oktober 2023	Curaçao + Nederland	Na de moties van het Curaçaose Parlement is besloten om deze maatregel nader te bespreken. Curaçao presenteert in september 2023 een voorstel voor een aanpak en bespreekt die met TWO om tot overeenstemming te komen.
				5. Eindrapportage onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Uitvoering afhankelijk van gekozen aanpak A.1.3.4.
				6. Onderzoeken mogelijkheden voor een alternatieve aanpak om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Op basis van het voorstel van A1.3.4 zullen de uitkomsten met TWO worden besproken en verdere afspraken gemaakt.
		A.1.4	Uitwerken van een integrale visie en een stappenplan voor de langere termijn om het financieel beheer (incl. toezicht), het financieel beleid en het begrotingsproces op orde te krijgen, vanuit de noodzaak om als overheid in control te zijn.	1. Opstellen van een Theory of Change en bijbehorende routekaarten voor geheel thema A.	31 oktober 2023	Curaçao + Nederland	Eind september wordt een eerste versie van een Theory of Change en bijbehorende routekaarten opgesteld die dan in oktober worden afgerond. Oorspronkelijke opleverdatum was 30 september 2023.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementeren Plan van Aanpak Nationaal Statistisch Systeem (NSS) en mechanismen voor aanlevering, bewerken en disseminatie van data	2. Opleveren samenwerkingsconvenant, dat ten behoeve van het NSS.	31 december 2023	Curaçao	Na GMN volgt ondertekening van een convenant tussen OWCS en CBS. Hierin wordt afgesproken welke data periodiek wordt opgeleverd.
				4. Start ontwerp en bouw Data Dashboard	1 december 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het starten van ontwerp en de bouw van het Data Dashboard van CBS volgt op het in gebruik nemen van de Database door CBS (A.2.2.11.). Voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				9. Een oplaadportaal en datawarehouse. Personeel getraind voor het gebruik.	n.t.b.	Curaçao	De realisatie van een oplaadportaal en datawarehouse en trainen van personeel van CBS, volgt op het in gebruik nemen van de Database door CBS (A.2.2.11.).
				10. Databronnen van andere departementen en instanties (van b.v. onderwijs en basisregistratie) koppelen aan de database.	31 december 2023	Curaçao	Het koppelen van databronnen volgt op in gebruik nemen van de Database voor CBS (A.2.2.11) en het inrichten en bouwen van de data dashboard (A.2.2.4).
				11. Ingebruikname Database GMN door CBS	1 december 2023	Curaçao	De database is aangepast, licenties zijn begroot. Het gebruik van de database door CBS kan van start (vervolg op A.2.2.3).
				12. Vaststellen nieuwe statistiekverordening in RvM, samen met National Strategy for the Development of Statistics (NSDS).	31 december 2023	Curaçao	De nieuwe verordening is aangeboden aan de SG BPD en Minister BPD. Naar verwachting wordt de verordening in het vierde kwartaal van 2023 aangeboden aan de RvM. Afrondingsdatum voor oplevering van de concept-verordening (voorheen A.2.2.6) was 31 maart 2023.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Bepalen (o.a. op basis van bestaande onderzoeken) of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties naast de eisen van rechtmatigheid en legitimiteit voldoen aan de eisen van effectiviteit en efficiency en of de aanbevelingen uit het rapport "Mollen (2014)" en de het rapport van de Algemene Rekenkamer "Subsidie. Afwijkingen op de subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 t/m 2015" (2018) zijn geïmplementeerd.	9. Onderzoek effectiviteit en efficiëntie subsidies afgerond.	1 oktober 2023	Curaçao + Nederland	Het onderzoek naar de subsidies van SOAW loopt naar tevredenheid en wordt naar verwachting in september afgerond met stakeholdersessies. Oorspronkelijke opleverdatum was 31 augustus 2023.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.0	Activiteit nader in te vullen				

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Doel**
- de doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
  - het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend			Curaçao	
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.2	Uitvoeren doorlichting overheids-nv's.	1. Definitieve eindrapportage opgeleverd.	1 april 2024	Curaçao + Nederland	Het plan van aanpak is vastgesteld door de RvM. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de SOAB en bestaat uit twee trajecten: 1) een analyse van het beleidskader en 2) een doorlichting van vijf overheid-nv's. Doel van het onderzoek is het doen van specifieke aanbevelingen met betrekking tot de (onderzochte) overheid-nv's en, meer in algemene zin, voor een concreet beleidskader, waarmee de effectiviteit, de wijze van besturing (governance) en de bedrijfsvoering van de overheid-nv verbeterd kan worden, zodat (toekomstige) financiële risico's en verliezen voor Curaçao kunnen worden voorkomen c.q. beperkt.
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1	Vaststellen overall plan van aanpak verbetertrajecten	8. Uitvoeren quick scans 9 ministeries, met prioriteit bij organisatie-inrichting ministeries	30 september 2023	Curaçao	De quick scans zullen voor wat betreft fase 1 medio oktober 2023 afgerond worden met rapportages. De voorgaande deadline was 1 juli. De quick scans t.b.v. organisatie-inrichting ministeries vervangt de (risico)gerichte organisatiedoorlichting uit voorgaande agenda's (B4.1.5). In Q4 start fase 2; deze loopt door in Q1 2024. Het uitvoeren van de verbetervoorstellen op het onderdeel personeel (matching directeuren) kan niet starten zolang er geen besluit ligt over de organisatie-inrichting (directies) van de ministeries (B4.1.9). Dit besluit is voorzien voor eind oktober 2023.
				9. Begeleiden besluitvorming RvM over rapport met de verbetervoorstellen	1 oktober 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het rapport is aangenomen, met uitzondering van de paragraaf over het Directoraat Topkader Overheid. Naar verwachting zal dit deel van het rapport eind Q3 2023 alsnog worden aangenomen. Zo niet, dan loopt de activiteit door in Q4 2023. De initiële deadline was 1 februari 2023.
				10. Uitwerken voorwaarden voor besluitvorming over implementatie van de verbetervoorstellen	30 september 2023	Curaçao	De voorwaarden zijn voor een deel afgerond en lopen voor een deel nog. Overleg met het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA) over het sociaal beleidskader is gericht op het bereiken van overeenstemming voor 30 september, maar dat kan doorlopen in oktober 2023. Overeenstemming is nodig om de implementatie te kunnen starten. Ten aanzien van het aanpassen van wet- en regeling (LABO 2.0 en mandaatregeling) lopen de activiteiten door in Q4 2023; deze zijn niet noodzakelijk om de implementatie te kunnen starten.
				13. Werving en selectie programmaorganisatie	1 december 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Door vertraagde besluitvorming over de dekking van de programmakosten loopt de werving en selectie ten behoeve van de programmaorganisatie door in het vierde kwartaal. De deadline was 1 maart.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting		
B.4	vervolg	B.4.1	vervolg	14. Start implementatietraject	30 september 2023	Curaçao	De start -die al in Q2 en Q3 wordt voorbereid- is afhankelijk van besluit RvM. De oorspronkelijke deadline wordt niet gehaald; deze is nu voorzien eind oktober 2023. De implementatie betreft onder meer de volgende activiteiten: 1. Ontwerp en inrichting Directoraat Topkader; 2. Ontwerp en inrichting directie Landsbeleid 3. Bemensing functies managementlaag 1 + 2 4. Samenhang organiseren met andere lopende projecten Regeerprogramma en Landspakket met organisatorische consequenties 5. Uitwerken concept externe dienstverlening/overheidsloketten 6. Uitwerken concept interne dienstverlening en bedrijfsvoering, met adviesteams als prioriteit 7. Uitwerken instrumentarium voor inrichten, besturen en managen van interministeriële projecten 8. Uitwerken taken-verantwoordelijkheden-bevoegdheden-matrix voor alle managementfuncties 9. Overheidsbreed trainings- en opleidingsprogramma opstellen.		
				15. Evaluatie versterken MT SOAW.	1 februari 2024	Nederland + Curaçao	Zoals in Uitvoeringsagenda Q1 2023 onder activiteit B4.6.1. vastgesteld, wordt de inzet van een aanvullend MT-lid bij SOAW, na één jaar tussentijds geëvalueerd. De opdrachtformulering vormt het uitgangspunt van de evaluatie, die de komende periode met SOAW wordt vormgegeven. De evaluatie is geen onderdeel van programma VFO.		
		B.4.2	Doorlichting wetgevingsfunctie	1. Actualiseren, consolideren en digitaliseren wettenbestand conform huidig staatsbestel (wegwerken achterstanden ontstaan na 10-10-10)	31 maart 2024	Curaçao + Nederland	In het vierde kwartaal wordt er een overeenkomst gesloten met het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) in Nederland, voor het in gebruik nemen van de wettenbank.		
				4. Afronding werving en selectie wetgevingsjuristen arbeidsrecht, financieel/fiscaal recht en sociale zekerheid.	Doorlopend	Curaçao + Nederland	TWO overlegt met het Min Fin in NL over mogelijke ondersteuning van wetgevingstrajecten t.b.v. maatregelen van Thema C Hervorming Belastingdienst. De VNG lanceert een tweede uitvraag bij haar leden t.b.v. wetgevingsondersteuning op arbeidsrecht, financieel/fiscaal recht en sociale zekerheid.		
				6. Opleveren functiewaarderingsonderzoek en aanbieden rapport RvM	1 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het onderzoek is afgerond. Wanneer het rapport met functiebeschrijvingen definitief is, wordt het aangeboden bij de RvM. Beoogde opleverdatum was 30 september 2023.		
				7. Uitverhuizen en ontvlechten huurcommissie bij WJZ afgerond.	1 december 2023	Curaçao	Het secretariaat van de huurcommissie heeft in haar functie geen raakvlak met de functie van WJZ. Het ligt voor de hand het secretariaat over te hevelen naar front office functies van b.v. BPD vergunningenloket of domeinbeheer VVRP, maar WJZ wacht nog op een besluit over waar het secretariaat wordt ondergebracht. Voorgaande deadline was 31 maart.		
		B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versoering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	7. De beleidsreactie is bestuurlijk vastgesteld.	15 december 2023	Curacao	De rapportage is opgeleverd. Volgende stap is het vaststellen van de beleidsreactie.
						8. Nog te bepalen.	N.n.b.	Curacao	De rapportage is opgeleverd. Er vindt momenteel afstemming plaats over de afronding

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject).	B.6.3	Implementatie mobiliteitsbeleid	4. Implementatie gereed.	31 december 2023	Curaçao	Activiteit vanaf Q3 2023 onder Programma VFO (B4.1.14). De overdracht moet nog plaatsvinden.
				5. Inrichten mobiliteitsbureau: procedures en processen ten behoeve van oplossen (juridische) knelpunten	n.t.b.	Curaçao	De voorgaande deadline was 30 maart 2023. Het inrichten van procedures en processen ten behoeve van het oplossen van juridische knelpunten rond aanstellingen van medewerkers, was op 30 maart 2023 niet afgerond. Deze activiteit wordt vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1.14). De planning wordt afhankelijk van status bij overdracht opnieuw bepaald.
				6. Inrichten mobiliteitsbureau: vaststellen richtlijnen en procedures voor toepassen (intern) herplaatsing actieven, flexibele inzet, gedwongen uitstroom en waarnemingen korter dan jaar.	n.t.b.	Curaçao	Deze activiteit wordt vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1.14). De planning wordt afhankelijk van status bij overdracht opnieuw bepaald. De voorgaande deadline was 30 maart 2023.
				7. Sociaal plan: concept ontwerp-beleidsdocument Sociaal Plan gereed.	n.t.b.	Curaçao	Het concept ontwerp beleidsdocument Sociaal Plan is gereed en het overleg met de CGOA is gestart. Onzeker is nog of er op 30 september 2023 een akkoord is bereikt; zo niet, dan loopt de activiteit door in Q4 2023. Deze activiteit wordt vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1.14). De voorgaande deadline was 30 maart 2023.
		B.6.6	Moderniseren arbeidsvoorwaarden	1. Beleidskader gereed	15 augustus 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het PVA wordt aangeboden aan Minister BPD ter goedkeuring. Beleidskader zal o.b.v. onderzoek en desk research vlot moeten kunnen volgen.
		B.6.7	Optimaliseren personele inzet programmastructuur en staande organisatie Ministerie BPD: investeren in aansluiting van de programmastructuur op de staande organisatie van het Ministerie BPD.	3. Ambtenaren die betrokken zijn bij het Landspakket zijn getraind op het gebied van projectmanagement	1 oktober 2023	Curaçao en Nederland	Er is een trainingsaanbieder gecontracteerd en deelnemers zijn geselecteerd. De training zal naar verwachting in september van start gaan.
				4. Opstellen roadmap.	1 oktober 2023	Curaçao en Nederland	Na de recesperiode maakt het Ministerie BPD met ondersteuning van TWO de Roadmap af, o.b.v. de uitkomsten van de Theory of Change. De HR-projecten worden overgedragen aan programma VFO.
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.0	Activiteit nader in te vullen				
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.2	Selectie projectleider & kwartiermakers versterking HR-functie	1. Projectleider en kwartiermaker implementatie service delivery model aangesteld.	1 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Dit valt sinds Q3 2023 onder Programma VFO (B.4.14). De transitie manager HRO start met zijn opdracht van 12 maanden na een ondersteuningsverzoek aan TWO. Herinrichting van ketenorganisatie HRO is onderdeel van de opdracht. Voorgaande deadline was 1 juli 2022.
		B.8.3	Vaststellen plannen van aanpak op de onderdelen uit het overall plan van aanpak versterking HR-functie	1. Prioritering van uit te werken deelplannen per onderdeel van de HR service delivery model.	1 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Deze maatregel wordt sinds Q3 2023 aangestuurd vanuit Programma VFO (B4.1.14). De transitie manager HRO start met zijn opdracht van 12 maanden na een ondersteuningsverzoek aan TWO. Herinrichting van ketenorganisatie HRO is onderdeel van de opdracht. De voorgaande deadline was 1 juli 2022.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Herijken businessplannen 2010 naar meerjarige planning, waarbij een public wage bill van 10% BBP gerealiseerd wordt in 2026.		N.b.b.	Curaçao	Het herijken van de businessplannen volgt op de quick scans (B4.1.8), zal daarom op zijn vroegst in Q4 2023 starten. Dit wordt onder Programma VFO (B4.1) opgepakt. De deadline van oplevering organisatie- en formatierapporten is bepaald op 30 maart 2024.
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.2	Opstellen plan van aanpak (2.0) fase 2.	8. Vaststelling definitie huisvestingskosten en omvang huisvestingskosten in referentie jaar 2020 (door RvM)	31 oktober 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De definitie en de omvang van de huisvestingskosten (in referentiejaar 2020) zijn klaar en akkoord bevonden door het Ministerie van Financiën. Bij aanvang van het 4de kwartaal worden deze cijfers ter toets aangeleverd bij NHC en TWO. De voorgaande afrondingsdatum was 31 maart 2023.
		B.10.3	Implementatie plan van aanpak	4. Opleveren Huisvestingsbeleid (normering & kwaliteit), inclusief voorstellen voor procesverbetering	1 oktober 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het beleid wordt gefaseerd doorgevoerd en heeft in eerste instantie betrekking op nieuwe huisvesting. De voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				6. Inventarisatie grootschalige nieuwe huisvestingsopgaves (incl. 'verhuizingen').	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Het inventariseren van huisvestingsopgaves wordt onderdeel van het takenpakket van de werkgroep Huisvestingsbeleid, die bestaat uit leden van de departementen. Hiervoor dient de regierol van de werkgroep vastgesteld te worden.
				7. Regierol werkgroep Huisvestingsbeleid vastgesteld door RvM.	1 december 2023	Curaçao	De regierol die de werkgroep Huisvestingsbeleid moet vervullen vraagt om een besluit van de RvM. De brief van de SG BPD die daarvoor nodig is, is gereed.
				9. Reductie energieverbruik overheid huisvesting	1 oktober 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De voorgestelde beheersmaatregelen worden in Q3 alsnog omgezet naar een concept beleidskader. Er is een projectleider aangesteld bij Aqualectra die zal adviseren over een aantal quick wins. Het realiseren van energiereductie valt niet onder de verantwoordelijkheid van de uitvoerders van activiteiten i.h.k.v. B10, maar draagt wel bij aan de besparingsdoelstelling. De voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				12. Nota 'problemanalyse' & verbetervoorstellen door de nieuwe vastgoedmanager	1 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Conceptnota ligt er. Voordat overgegaan kan worden tot vaststelling van de nota, alvorens vastgoed af te kunnen gaan stoten, moet worden bepaald of de nota al het overheidsvastgoed met maatschappelijke doeleinden betreft, of vastgoed t.b.v. overheidshuisvesting. Dit vraagt iets meer tijd. De voorgaande afrondingsdatum was 30 september 2023.
				13. Kwantitatieve nulmetingen (m2 per medewerker) t.b.v. een Huisvestingsplan per ministerie.	n.n.b.	Curaçao	Nadat het nieuwe huisvestingsbeleid is vastgesteld, zal er een deadline worden bepaald. Wel wordt er gestart aan een inventarisatie o.b.v. het aantal medewerkers en het aantal gehuurde vierkante meters overheidshuisvesting.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.1	Eerste quickscan stand van zaken	3. Implementatie programma en plannen van aanpak.	Doorlopend	Curaçao + Nederland	Het programma prioriteert de implementatie MS365 (B.11.9), eHerkenning (B11.5), Secure Data Exchange (B11.8) en de notitie over het inrichten CIO-office (B11.2). Data exchange, Edepot plan in Q4. Nadat in Q3 de plannen voor MS 365 en CIO office zijn ingediend, volgt in Q4 het plan van aanpak voor Data Exchange.
		B.11.2	Inrichten CIO office	1. Opleveren organisatieplan.	1 april 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd, volgens het PvA Directie informatievoorziening (CIO-office) is het organisatieplan medio Q2 2024 klaar. De voorgaande opleverdatum was 1 juli 2023.
		B.11.3	Generieke cloud omgeving	4. In gebruik nemen Cloud omgeving	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Voordat er applicaties in de Cloud omgeving in gebruik genomen worden zal er vanuit het Directie informatievoorziening (CIO-office) i.o. een richtingbepalend advies moeten komen.
		B.11.4	Uitbreiden functioneel systeem	2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	1 juli 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. Er worden 17 standaard zaaktypen opgeleverd. De opleidingen volgen aansluitend op het opleveren van alle zaaktypen.
		B.11.5	Digitale identificatie	4. Business case EHerkenning afgerond	1 november 2023	Curaçao + Nederland	De stuurgroep stemde in met het PvA dat EHerkenning als Digitale identificatie-oplossing aanwijst. Er wordt gewerkt aan een passende businesscase met de leveranciers van EHerkenning, dit zorgt voor vertraging.
		B.11.8	Data Exchange project (ter vervanging van Stelsel Basisregistraties, B.11.6)	2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	1 december 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het Plan van Aanpak het plan (incl. resultaatplanning, training etc.) wordt in het vierde kwartaal aangeboden aan de RvM. De voorgaande afrondingsdatum was 1 juli 2023.
		B.11.9	Implementatie van M 365	2. Start projectleider met implementatieprojectplan	1 november 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Na vaststelling van het PvA gaat de projectleider van start. De voorgaande afrondingsdatum was 1 juli 2023.
				3. Start aanbesteding implementatie MS365	1 december 2023	Curaçao	Het PvA MS365 is aangeboden aan de minister en RvM. MS 365 biedt een platform op de cloud voor organisaties om te communiceren en werk te beheren. Het betreft een verregaande wijziging van de digital infrastructuur en werkwijze binnen de overheid. Invoering vraagt aanpassingen IT-architectuur, en change management.
B.13	Maximaliseren duurtetoeslag op 100 procent van salaris; verlagen huidige duurtetoeslag uitkeringen met 10 procent (en geen indexering), waarbij rekening zal worden gehouden met mogelijk onevenredige financiële implicaties in individuele gevallen.	B.13.1	Besluitvorming over implementatiemogelijkheden, op basis van door Curaçao aan te leveren gedegen onderbouwing.	3. Uitvoering besluitvorming.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	De maximalisatie van de duurtetoeslag op 100 procent van het salaris is reeds doorgevoerd per 1 januari 2016. Besluitvorming over het verlagen en niet indexeren van de duurtetoeslag is uitgesteld en wordt in samenhang gezien met maatregel E.4.1.1 Hervorming Sociale Verzekeringen.

Thema C: Belastingen

- Doel**
- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
  - het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.2	Uitvoering Quickwins uit het PVA.	3. Staten hebben het eerste deel van de veegwet vastgesteld. Wetswijziging herstelt omissies in of past diverse oudere landsverordeningen aan, voert aanbevelingen van OESO door en implementeert adviezen van Curaçaose adviesorganen.	1 april 2024	Curaçao	Curaçao doorloopt het wetgevingstraject, advies Raad van Advies wordt ontvangen in Q4, nader rapport wordt opgesteld in Q4, aanbieding aan de Staten in Q4 2023, behandeling door Staten in Q1 2024.
				4. Staten hebben de wetswijziging omzetbelasting (OB) vastgesteld. Wetsvoorstel maakt uitzonderingen op OB-verplichting mogelijk en wijzigt wijze van inning van een deel van de verschuldigde OB.	1 januari 2024	Curaçao	Curaçao doorloopt het wetgevingstraject. Overleg met de commerciële banken over de praktische implementatie vindt plaats. Advies Raad van Advies wordt ontvangen in Q4, nader rapport wordt opgesteld in Q4, aanbieding aan de Staten en behandeling door Staten in Q4.
				7. De Staten hebben wetswijzigingen gebaseerd op het visiedocument IB & WB vastgesteld. Wetsvoorstel moet versimpelingen realiseren, mazen dicht en effectiviteit verbeteren.	1 april 2024	Curaçao	De Minister van Financiën keurt de beoogde wetswijzigingen goed. Curaçao deelt de beoogde wetswijzigingen met TWO. Curaçao start het wetgevingstraject met inbegrip van de verschillende adviesorganen. Aanbieding aan de Staten wordt voorzien voor eind 2023.
				8. Het rulingbeleid is vastgesteld. Rulingbeleid informeert betrokkenen over rulingverzoeken, doorlooptijden en processen.	1 januari 2024	Nederland	Het Nederlandse Ministerie van Financiën maakt een appreciatie van het beoogde rulingbeleid.
		C.1.4	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	1. De visie op de hervorming van het belastingstelsel is geactualiseerd en vastgesteld.	1 januari 2024	Curaçao + Nederland	Opstellen van een visiedocument met hervormingskaders (rekening houdend met de laatste bestuurlijke prioriteiten en voortschrijdende inzichten, internationale- en EU-regelgeving en richtlijnen met betrekking tot belastingheffing en TWO-adviezen) in Q4. In de totstandkoming van deze visie wordt input van relevante stakeholders verwerkt.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.5	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	4. Geoptimaliseerd informatiemanagement.	1 januari 2024	Curaçao	De inventarisatie voor portfoliomanagement is uitgevoerd. De afdeling informatiemanagement is opgezet.
				5. Geoptimaliseerde organisatie-inrichting	1 januari 2024	Curaçao	Een concept organisatiestructuur is opgesteld, inclusief een voorstel voor de formatie en het functiehuis van de geïntegreerde organisatie. De vaststelling geschiedt later via de in de LMA en de LGOA voorgeschreven procedures.
		C.4.6	Op basis van bestaand en aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Douane kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	1. Vastgesteld plan van aanpak voor de modernisering en optimalisering van de Douane.	1 november 2023	Curaçao + Nederland	Aanpassen plan van aanpak aan de hand van appreciatie door TWO/Douane Nederland, waarna het plan van aanpak kan worden vastgesteld door de Raad van Ministers. Oorspronkelijke deadlines waren 31 maart 2023 en vervolgens 31 juli 2023.
				3. Afgeronde nulmeting naar functioneren Douane Curaçao	30 oktober 2023	Curaçao + Nederland	Met hulp van Douane Nederland uitvoeren van een nulmeting bij Douane Curaçao aan de hand van een internationale standaard.
		4. Aangepast wettelijk kader voor de Douane.	31 december 2023	Curaçao	De concept Nota van Wijziging ALDA is eind juni 2023 klaar en zal vervolgens aan de Raad van Ministers aangeboden worden. Vervolgens zal worden gestart met het aanpassen en moderniseren van de delegatiebepalingen in ALDA.		
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Curaçao overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Belastingregeling overeenkomen	2. Regeling heeft adviestraject doorlopen en is behandeld in de parlementen.	1 januari 2024	Curaçao + Nederland	Parlementaire behandeling in Nederland en Curaçao. Oorspronkelijke deadline was 1 januari 2023.

Thema D: Financiële sector

- Doel**
- het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
  - het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;
  - het realiseren van een toezichthouder die tijdig en daadkrachtig optreedt bij problemen bij financiële ondernemingen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
D.1	Er wordt een integrale doorlichting van de financiële sector uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.1.2	Op zo kort mogelijke termijn volledige invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig.	Doorlopend	CBCS	Als onderdeel van de Ennieresolutie is in het hoofdlijnenakkoord bepaald dat de opname van de actiepunten onder Thema D in de uitvoeringsagenda wenselijk blijft.
				3. Inrichten Financiële Stabiliteitscomité t.b.v. beleidsdialog met Min Fins Curaçao en Sint Maarten	31 maart 2024	CBCS	Datum geactualiseerd. Er dient in Q4 2023 een verzoek te worden gedaan aan het IMF t.b.v. advies bij het opstarten dialoog over institutionele vormgeving van het comité. De voorgaande deadline was 30 september 2023.
				4. Strategische Review toekomstige financiële sector	30 september 2024	CBCS	Datum geactualiseerd. Er wordt gewerkt aan de opdrachtformulering voor uitvoering van de Review. De voorgaande deadline was 30 september 2023.
				5. Afronden implementatie Risicogericht toezicht	31 december 2024	CBCS	
				7. Review resolutieraamwerk en implementatie DGS	31 december 2024	CBCS	
D.2	Er wordt een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.2.1	Na binnenkomst resultaten van het onderzoek, onderzoeksresultaten delen met Nederland.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zullen in lijn met de aanbevelingen van het IMF de transitie naar risico-gebaseerd toezicht en de versterking van toezichthandhaving worden geprioriteerd.	Doorlopend	CBCS	
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Voortzetting plan van aanpak CBCS, ontwikkeling wetgevingskalender en afspraken met WJZ over versterking wetgevingscapaciteit.	2. Wetgevingskalender implementeren. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zal, in lijn met de aanbevelingen van het IMF, bij de verdere modernisering de depositogarantiestelsels worden geprioriteerd.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	
D.5	De governance van de CBCS wordt versterkt, conform internationale best practices waaronder door het scheiden van verschillende taken binnen de CBCS.	D.5.2	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de interne organisatie van de CBCS.	1. Voortgang aanbevelingen naar aanleiding van review interne organisatie monitoren. Bij de opvolging van de aanbevelingen uit het IMF-rapport staat de onafhankelijkheid van de CBCS voorop.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	De interne governance is een verantwoordelijkheid van de CBCS. Het bewaken van de onafhankelijkheid is een verantwoordelijkheid van zowel de landen Curaçao en Sint Maarten als van de CBCS.

Thema E: Economische hervormingen

- Doel**
- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
  - het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Onderzoek arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	6. Implementatieagenda opgesteld.	1 mei 2024	Curaçao + Nederland (werkgroep E.1)	Het onderzoeksrapport is afgerond. Na dialoog met sociale partners (vakbonden en werkgevers in Q4 2023) en het besluitvormingsproces met SOAW en de SVB, kan een implementatieagenda worden opgesteld die in Q2 2024 kan worden vastgesteld door de Minister.
				7. Implementatieagenda vastgesteld.	1 mei 2024	Curaçao + Nederland	Zie toelichting E.1.1.6.
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.0	Activiteit nader in te vullen				Aan deze maatregel wordt deels invulling gegeven in E3 (illegale tewerkstelling buitenlandse arbeiders).
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten, inclusief verbeteren van de toelatingsketen.	8. Vastgesteld plan van Aanpak waarin hervormingsmaatregelen worden voorgesteld.	1 oktober 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Mede op basis van het adviesrapport "Van Denken naar Doen" van EY en het ARC-rapport wordt een plan van aanpak afgerond en met de direct betrokken ministers afgestemd. De vaststelling door de Minister vindt plaats in Q4.
				9. Start implementatie hervormingsmaatregelen.	1 oktober 2023	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. Nadat politieke besluitvorming in de RvM heeft plaatsgevonden, kan worden gestart met de implementatie van de geprioriteerde hervormingsmaatregelen (zie ook E.3.1.8). De mijlpalenplanning van de implementatie wordt opgenomen in de volgende uitvoeringsagenda's.
				10. Start nader onderzoek	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Het onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten heeft een lijst quick wins en korte- en langetermijnmaatregelen opgeleverd (E.3.1.6). Het onderzoek heeft tevens uitgewezen dat er op een aantal onderwerpen nader onderzoek moet worden gedaan (E.3.1.7). Het nader onderzoekstraject is in onderling overleg getemporeerd, gezien de veelheid aan onderzoeken bij SOAW die al lopen of net zijn afgerond en waar de overgang naar implementatie van hervormingsmaatregelen momenteel veel van de organisatie vraagt.
		E.3.3	Doorlichting van de Arbeidsinspectie SOAW	5. Implementatie afgerond.	30 april 2024	Curaçao + Nederland	De minister SOAW heeft het Programma Modernisering Inspectie SOAW goedgekeurd. De verandermanager SOAW voert het programma uit. In de volgende UA kunnen relevante mijlpalen uit het implementatieplan worden overgenomen in de uitvoeringsagenda.
				6. Programma modernisering inspectie SOAW is afgerond.	30 juni 2024	Curaçao + Nederland	Het streven is om het Programma Modernisering Inspectie SOAW halverwege 2024 af te ronden. De aanbevelingen worden uitgevoerd voor zover deze in de directe invloedssfeer van het Programma en de Inspectie SOAW vallen. Over de overige aanbevelingen wordt de uitvoering in overleg met relevante partijen in gang gezet.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.1	Realiseren duurzame betaalbaarheid Sociale Verzekeringen (behoudens zorggerelateerd). Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	4. Advies minister SOAW over integrale aanpak sociale zekerheid en zorg is aangeboden aan de Raad van Ministers.	1 december 2023	Curaçao + Nederland	Opstellen advies van minister van SOAW aan de Raad van Ministers over de opgeleverde rapporten en voorgenomen vervolgstappen (maatschappelijke consultatie) en de noodzaak tot een integrale aanpak vanwege de samenhang met het realiseren van een efficiënt, robuust en betaalbaar zorgstelsel (F.3). Aanbieden advies aan de Raad van Ministers ter besluitvorming. Benaderen van TWO (na besluitvorming door de Raad van Ministers) voor ondersteuning bij de te doorlopen vervolgstappen (presentaties en consultatieproces).
				5. Het (participatief) formuleren van beleidsvoorstellen en het presenteren van deze beleidsvoorstellen ter besluitvorming aan de Raad van Ministers.	1 mei 2024	Curaçao	De maatschappelijke consultatie (in bijvoorbeeld het tripartite overleg met vakbonden en werkgevers en burgerfora) over de voorstellen uit het eindrapport dat in juni 2023 door de onderzoekers is afgerond, is gestart en wordt voortgezet in Q4 2023. Deelrapporten worden gepubliceerd op het moment dat overeenstemming is over hervormingsvoorstellen op het terrein van het deelrapport. De hervormingsvoorstellen worden ter besluitvorming aan de Raad van Ministers aangeboden.
				6. Opgestelde en vastgestelde roadmap voor de implementatie.	1 juli 2024	Curaçao + Nederland	In de roadmap komen de waarborgen voor de uitvoering van de plannen voor onderdelen E1 tot en met E4.2 en hun onderlinge samenhang tot uitdrukking.
		E.4.2	Realiseren duurzame betaalbaarheid sociale voorzieningen. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	9. Uitvoeringsagenda wordt uitgevoerd en gemonitord.	15 december 2023	Curaçao + Nederland (werkgroep E.4)	SOAW monitort de uitvoering van deze agenda en de opvolging van de aanbevelingen. Juridische bijstand vanuit TWO wordt op verzoek van SOAW geleverd.
		E.4.3	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook F.3.2).	2. Opgeleverde maandelijkse rapportage uitvoering SVB maatregelen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.	Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021. Uit de rapportage moet blijken dat Curaçao op schema is om structureel evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.
3. Ingevoerde noodzakelijke wetgeving en uitgewerkte aanvullende beheersmaatregelen.	1 januari 2024			Curaçao	Concept-landsbesluit ligt bij de minister voor aanbieding aan de Raad van Advies voor advies. Hierna kan het landsbesluit worden vastgesteld door de minister en kan de implementatie worden gestart. Oorspronkelijke deadline was 1 juli 2022.		
E.5	Curaçao verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door de TWO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Curaçao en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Activiteit nader in te vullen				

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
E.6	<p>Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen.</p> <p>Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	E.6.3	Aanpak 'red tape' en 'cost of doing business'	7. Opleveren Plan van Aanpak 'red tape' en 'cost of doing business'	1 oktober 2023	Curaçao + Nederland	<p>Datum geactualiseerd. De voorgaande opleverdatum was 1 juli 2023. De programmamanager heeft het plan van aanpak in concept opgeleverd. Het plan van aanpak voorziet in een kader gebaseerd op de Doing Business methode van de Wereld Bank, en zet een aanpak uiteen t.b.v. quick wins, die in samenwerking tussen MEO en partners worden gerealiseerd. De aanpak bestaat uit verschillende onderdelen, en stuurt aan op onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - optimaliseren vergunningsverleningprocedures (voorheen E.6.3.6), - upgraden van digitale informatieportalen, digitalisering dienstverlening KVK en notarissen, - verlaging van de Cost of Doing Business door het stimuleren van verduurzaming van ondernemingen, - verdere digitalisering van bedrijven, - bevorderen van samenwerking tussen bedrijven om de schaal te vergroten en kosten te drukken en - een testcase voor het verbeteren van de toelatingsketen van kennismigranten, i.s.m. SOAW. 	
		E.6.5	Project integrale gebiedsontwikkeling Schottegat en Havengebied: dit wordt doorgeschoven naar een volgende agenda.					Het project wordt doorgeschoven.
		E.6.6	Het opstellen van een Theory of Change	2. Opstellen roadmap.	1 oktober 2023	Curaçao en Nederland	Het maken van de roadmap o.b.v. een Theory of Change. De Roadmap wordt ingezet t.b.v. het programma ter verbetering van het ondernemersklimaat (E.6.3.7).	
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.1	Duurzame versterking van Domeinbeheer.	2. Vaststellen hoofdlijnen van de nieuwe inrichting van Domeinbeheer door RvM.	1 februari 2024	Curaçao	Datum geactualiseerd. De hoofdlijnen zijn in het vierde kwartaal 2023 gereed en zullen ambtelijk afgestemd worden op het rapport verbetervoorstellen (B.4.1.9). Dit kost wat extra tijd. Voordat de nieuwe inrichting op hoofdlijnen ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de RvM, zal er een communicatie- en instemmingstraject volgen, inclusief consultatie van de vakbonden.	
				3. Voorstel met financiële kaders, een position paper en interne afspraken Domeinbeheer, intern VVRP met ministerie van Financiën.	31 maart 2024	Curaçao	In het derde en vierde kwartaal zullen de begrotings spelregels worden aangepast voor de komende jaren, e.e.a. in lijn met het vastgestelde plan van aanpak. De exploitatie t.b.v. de gebiedsontwikkeling (E.7.4) is reeds in de begroting verwerkt. In 2024 wordt de werkwijze met betrekking tot grondexploitaties vastgelegd in een Landsverordening.	
		E.7.2	Hervorming en verzakelijking van het grond- en vastgoedbeleid en -beheer.	5. De administratie voor de uit te geven kavels of te ontwikkelen gronden wordt op pijl gebracht middels samenwerking met het kadaster en interviews met (oud) medewerkers.	1 december 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Alle grote gebieden zijn in kaart gebracht. De verwerking van deze informatie loopt door tot eind november.	
		E.7.3	Schoon door de poort.	3. Formaliseren van in aanmerking komende illegaal geoccupeerde gronden en verlengen verlopen erfpacht gronden	31 december 2023	Curaçao	De komende periode zal er geïntensiveerd worden op illegaal geoccupeerde gronden. Deze aanpak wordt met een communicatiecampagne kracht bijgezet. In december worden resultaten gepresenteerd.	

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.7	vervolg	E.7.4	Bijdrage aan de economische ontwikkeling.	2. Uitwerking principenota's over gebiedsontwikkelingen Rif en Colon	31 december 2023	Curaçao	De investeringsnota's zullen, na een intensief proces van interne en externe ambtelijke afstemming, eind 2023 gereed zijn en in 2024, o.a. afgestemd op de financiële spelregels (zie E.7.1.3), aan de RvM worden voorgelegd voor besluitvorming en verwerking in de Landsbegroting.
				3. Afronden principenota's gebiedsontwikkeling Zakito en Maria Maai	n.n.b	Curaçao	Het project Rif en Colon is veel omvangrijker dan initieel gedacht. Het project Zakito en Maria Maai schuift daarom door en gaat op een nader te bepalen moment van start.
				5. Position paper Ruimtelijke Economische Strategie opgeleverd. Dient als basis voor strategische beleidsvorming VVRP.	1 maart 2024	Curaçao	De projectleider en het ministerie VVRP werken de inhoudelijke position paper de komende periode verder uit.
		E.7.5	Bijdrage aan de overheidskas.	2. Verzenden facturen ter waarde van Naf 2,5 miljoen (cumulatief 2023).	31 december 2023	Curaçao	De target voor 2023 wordt in de loop van het vierde kwartaal behaald op basis van facturatie van huurinkomsten en erfpacht, in nauwe samenwerking met de belastingdienst. In 2024 zal er meer prioriteit gegeven worden aan Schoon door de Poort (E7.3.3).

Thema F: Zorg

- Doel**
- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
  - het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
  - het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin). 	F.1.1	Doorlopend		Doorlopend	Curaçao	In het derde kwartaal zal na onderling overleg worden besloten of de monitoring van de maatregelen onder F1 onder het Landspakket of het via het Vierlandenoverleg zal geschieden.
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en andere inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: <ul style="list-style-type: none"> – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit. 	F.2.2	Voorstel om in gezamenlijkheid (Dutch Caribbean Hospital Alliance (DCHA) + het platform voor Zorgverzekeraars CAS-BES (PSZ)) een programma van eisen op te stellen waarop een (op kwaliteit en kosten gebaseerde) inventarisatie van tarieven van de bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en zorginstellingen op andere bestemmingen (Colombia, Dominicaanse Republiek, Nederland) gestoeld zal worden.	1. Vastgesteld eindrapport zorgaanbod bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en ziekenhuizen in de regio en de comparatieve kosten hiervan.	30 september 2023	DCHA/SZV/TWO	In het derde kwartaal zal na onderling overleg worden besloten of de monitoring van de maatregelen onder F2 onder het Landspakket of het via het Vierlandenoverleg zal geschieden.
				3. Opgesteld plan van aanpak in vervolg op de onderzoeksresultaten.	31 december 2023	DCHA/SZV/TWO	In het derde kwartaal zal na onderling overleg worden besloten of de monitoring van de maatregelen onder F2 onder het Landspakket of het via het Vierlandenoverleg zal geschieden.

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Een plan van aanpak vaststellen voor de inrichting van het traject om de duurzame betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het zorgstelsel te realiseren. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant (modernisering zorgstelsel waaronder governance) meegenomen.	4. Vastgesteld nader rapport stelselwijziging, inclusief voorstellen voor flankerend beleid (zoals preventie en versterking eerstelijnszorg).	19 oktober 2023	Curaçao	Uiterlijk 19 oktober presenteert de Taskforce Hervorming Marktordening en Financiering Zorgsector het eindrapport over de stelselwijziging aan de RvM. Hierin zijn de opmerkingen van de TWO, waar mogelijk, verwerkt. Het proces wordt daarnaast afgestemd met het advies van de Regiegroep Sanering CMC-Entiteiten. De Raad van Ministers stelt het eindrapport uiterlijk eind oktober/begin november 2023 vast. Oorspronkelijke deadline was 30 juni 2023.
			5. Vastgesteld plan van aanpak naar aanleiding van nader rapport.	30 november 2023	Curaçao + Nederland	Nadat het eindrapport (F.3.1.4) is vastgesteld door de RvM, worden een of meer plannen van aanpak opgesteld voor de inrichting van een betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed zorgstelsel, waarbij tevens voorstellen voor flankerend beleid worden meegenomen. Oorspronkelijke deadline was 31 juli 2023.	
		F.3.2	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook E.4.1.3).	2. Opgeleverde maandelijkse rapportage uitvoering SVB-maatregelen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.	Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021. Uit de rapportage moet blijken dat Curaçao op schema is om structureel evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.
				3. Ingevoerde noodzakelijke wetgeving en uitgewerkte aanvullende beheersmaatregelen.	1 januari 2024	Curaçao	Door gewijzigde beleidsopvattingen inzake de gewenste beheersmaatregelen zal waarschijnlijk de implementatie een paar maanden later plaatsvinden. Het concept-landsbesluit moet in dat geval worden aangepast. Pas hierna kan het landsbesluit worden vastgesteld door de minister en kan de implementatie worden gestart. Oorspronkelijke deadline was 1 juli 2022.
		F.3.3	Implementatie maatregelen ter minimalisering verliezen bij het ziekenhuis CMC.	8. Periodiek overleg over voortgang uitvoering spoor 1 plan van aanpak verduurzaming exploitatie CMC.	Maandelijks	Curaçao	Tussen NHC en TWO vindt maandelijks overleg plaats over de voortgang van spoor 1 van het plan van aanpak 'verduurzaming CMC', nu de inhoudelijke acties daarvan zijn belegd bij de Regiegroep "Sanering CMC entiteiten". Na de rapportage van 19 oktober 2023 zal het overleg over het gewijzigde plan van aanpak verduurzaming exploitatie CMC worden gecontinueerd middels de periodieke voortgangsrapportages.
				9. Uitgevoerd onderzoek kostprijs en doelmatigheid CMC (en AAH).	19 oktober 2023	Curaçao	Een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoekt de doelmatigheid van de bedrijfsprocessen van CMC conform aanbevelingen van de Nederlandse Zorgautoriteit en het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord tussen de regering en de CMC-entiteiten. Een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen zal in oktober worden vrijgegeven. Zie ook F.3.1.4 Oorspronkelijke deadline was 31 juli 2023
				10. Vastgesteld besluit van de regering inzake een structurele regeling voor de kosten van zorg aan ongedocumenteerden en onverzekerde patiënten.	19 oktober 2023	Curaçao	Het uitwerken van een formele financierings- en vergoedingsregeling voor de kosten van de zorg door CMC aan ongedocumenteerden en overige onverzekerde patiënten geschiedt in overeenstemming met een aanbeveling van de Nederlandse Zorgautoriteit en een actiepoint in het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord tussen de regering en de CMC-entiteiten. Deze uitwerking is meegenomen in F.3.1.4 in het eindrapport over de stelselwijziging, zie ook toelichting aldaar. Het besluit van de regering inzake de structurele regeling volgt op een tijdstip opgenomen in het aangepaste plan van aanpak. Oorspronkelijke datum 31 augustus 2023.
				11. Aangenomen wetgeving instelling Curaçaose Zorgautoriteit (Cza) als onafhankelijke regelgever en toezichthouder.	1 maart 2024	Curaçao	Afronden concept-wetgeving door WJZ waardoor CZa als onafhankelijk toezichthouder op de zorgsector wordt ingesteld in Q3. Aanbieden aan de adviesorganen voor advies in Q4. De CZa is op dit moment inhoudelijk als adviesinstantie gedeeltelijk operationeel, wordt per 1 maart 2024 geformaliseerd. De nieuwe CZa-wetgeving is tot begin oktober 2023 onderwerp van een officiële consultatieronde binnen de zorgsector.

Thema G: Onderwijs

- Doel**
- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
  - realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
  - het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
<p>G.1 Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en – middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; - samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). <p>Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken.</p> <p>Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	<p>G.1.1 Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.</p>	<p>5. Opgestelde theory of change en onderliggende roadmap.</p>	1 december 2023	Curaçao en Nederland	Afronden concept-theory of change en opstellen roadmap op basis van de opgeleverde nulmeting van het onderwijsbestel door de Onderwijsinspecties, het regeerprogramma 2021-2025 van Curaçao, de Onderwijsagenda 2020-2022 en de input van alle relevante stakeholders. De bijeenkomsten voor het afronden van de ToC en het opstellen van de Roadmap zijn gepland in september 2023. Oorspronkelijke deadline was 31 mei 2023.	
		<p>6. Vastgestelde aanvullend onderzoeksvoorstel.</p>	1 december 2023	Curaçao en Nederland	Naar aanleiding van de opgestelde Theory of Change en onderliggende roadmap (zie G.1.1.5), worden aanvullende onderzoeksvragen geformuleerd waar de reeds uitgevoerde doorlichting van het onderwijsbestel (nulmeting) nog geen antwoord op heeft gegeven. Oorspronkelijke deadline was 15 juni 2023.	
	<p>G.1.2 Achterstallig onderhoud onderwijshuisvesting aanpakken.</p>	<p>10. Vastgesteld strategisch huisvestingsplan.</p>	<p>12. Functionerende uitvoeringsstructuur ten behoeve van het project achterstallig onderhoud schoolgebouwen.</p>	31 januari 2024	Curaçao + Nederland	Opstellen van een advies aan de minister van OWCS over hoe en bij wie het structurele onderhoud aan de schoolgebouwen duurzaam organisatorisch kan worden belegd. Curaçao maakt in Q4 op basis van dit advies een keuze en start met de organisatorische inrichting van het structurele onderhoud. Als derde stap kan in Q1 2024 het strategisch onderhoudsplan worden opgesteld, inclusief implementatieplan. Het onderhoudsplan zal een beschrijving van de norm, een onderhoudsschema en -volgorde, de uitvoeringsstructuur en de financiën bevatten. Ook een spreidingsplan wordt opgesteld in Q1 2024. Het huisvestingsplan wordt meegenomen in het Plan di Mehorashon di Ensenansa. Oorspronkelijke deadline was 31 mei 2023.
				31 december 2023	Curaçao en Nederland	Inbedden van de uitvoeringsstructuur in de projectmanagement-organisatie, die alle verbeteracties voor thema G coördineert. Invulling PMO, waaronder aanwijzen van een projectmanager inclusief budget hiervoor.
				31 maart 2024	Curaçao	Uitvoeren implementatieplan op basis van het vastgestelde strategisch huisvestingsplan (zie G.1.2.10).
				30 juni 2024	Curaçao	Uitvoeren onderhoud drie scholen (Cola Debrotsschool, Nelly Winkelschool en Colegio Erasmo) conform de beschikking en voorwaarden van 7 oktober 2022.
				31 december 2024	Curaçao	Uitvoeren onderhoud negen scholen (Adventschool Bonam, St. Paulus College, Skol Immanuel, Colegio Alejandro Paula, Vigdis Jonckheer Mensing College, Marnix FO 1+2, Colegio Monseigneur Willem Ellis, Colegio San Hose FO 1+2 en Myrna Dovalesschool) conform de beschikking en voorwaarden van 6 december 2022.
	<p>G.1.3 Uitvoeren acties die volgen uit de doorlichting van het onderwijsbestel.</p>	<p>1. Vastgestelde actieplannen voor prioriteiten Curaçao.</p>	<p>2. Plannen van aanpak verbetervoorstellen voor de langere termijn zijn opgesteld, vastgesteld door de Minister, ingediend bij en goedgekeurd door NHC en TWO</p>	31 oktober 2023	Curaçao	Opstellen van actieplannen voor 1) het aanpassen bekostigingsmethodiek (V&V-stelsel), 2) de verdere ontwikkeling van de onderwijsapplicatie (CLOA), 3) een salarisbenchmark in de regio, 4) een optimalisering lerarenopleiding en 5) evaluatie personeel ten opzichte van het beroepsbeeld.
				1 januari 2024	Curaçao en Nederland	Opstellen van plannen van aanpak voor de verbetervoorstellen zoals opgenomen in de Roadmap.

Thema H: Versterken rechtsstaat

Doel • een bijdrage leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend		Doorlopend	Curaçao	
		H.1.3	Opstellen realistisch meerjareninstroomplan met financiële paragraaf ter garanderen operationele uitvoeringscapaciteit van alle H1-instellingen.	3. Opgestelde instroomplanning en instroomopgave voor het OM.	31 december 2023	Curaçao	Vaststellen functieboek voor OM (via reguliere interne procedure Curaçao). Afronden van de instroomplanning voor het OM. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 30 september 2023.
H.9	Landen werken gezamenlijk toe naar een geharmoniseerd niveau van bescherming persoonsgegevens binnen het Koninkrijk middels een Rijkswet. Een plan van aanpak zal worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	H.9.1	Projectfase uitvoeren op basis van vastgesteld plan van aanpak.	6. Hoofdstuk 3 concept wetsontwerp gereed	1 april 2024	Curaçao en Nederland	Het derde hoofdstuk van de consensusrijkswet, inclusief de bijbehorende Memorie van Toelichting, zal voor het JVO van januari 2024 worden opgeleverd t.b.v. de opdrachtgever. Bij die gelegenheid zal aan de opdrachtgever ook een tussentijdse uitvoeringstoets worden aangeboden die ziet op hoofdstuk 2 van de rijkswet. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 31 januari 2024.
				7. Uitvoeringstoets wetsontwerp	n.n.b.	Curaçao en Nederland	Nog niet actueel.
				8. Duidelijkheid bijstandsverzoek landen	n.n.b.	Nederland	In samenwerking met TWO gaat JenV de gevraagde bijstand voor het implementatietraject van de Rijkswet beschikbaar stellen, een en ander zoals verzocht door de ministers van Justitie van de landen op 14 december 2022 en toegezegd door JenV op 16 mei 2023. Oorspronkelijke afrondingsdatum was 15 augustus 2023.
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.3	Verbeterde operationele sturing van het CF conform de aanbevelingen van de Raad voor de Rechtshandhaving (resultaat 1 plan van aanpak).	1. Ingevulde kritische vacatures (beleidsmedewerker, financieel medewerker en administratief medewerker).	31 december 2023	Curaçao	Opstellen en vaststellen benoemingsbesluiten voor resterende twee vacatures.
				2. Herzien en door de minister van Justitie van Curaçao vastgesteld handboek.	31 maart 2024	Curaçao	Afronden 'Handboek Medefinanciering' en 'Handboek Beheer Derdengelden'. Vaststellen handboeken door minister van Justitie van Curaçao.
		H.12.4	Geoperationaliseerde informatiedreven Financiële Organisatie (resultaat 2 plan van aanpak).	1. Opgestelde en vastgelegde afspraken tussen het OM, het Gemeenschappelijk Hof van Justitie, de Financiën en het Criminaliteitsfonds over proces voor verwerving van de inkomsten.	31 december 2023	Curaçao	Presenteren aanzet voor het te ondertekenen samenwerkingsprotocol tussen de genoemde stakeholders door Gemeenschappelijk Hof van Justitie.
				2. Opgesteld en vastgesteld beleidsplan voor elk begrotingsjaar met prestatie-indicatoren per categorie projecten.	1 oktober 2023	Curaçao	Vaststellen van het beleidsplan 2023 door de minister van Justitie van Curaçao.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.12	vervolg	H.12.5	Geoptimaliseerde organisatie door uitgewerkte en vastgestelde organisatie-inrichting en Administratieve Organisatie/ Interne Controle (resultaat 3 plan van aanpak).	1. Uitgewerkt en vastgesteld proces van 'Uitoefenen van toezicht op de diensten belast met de bewaring en/of het beheer van de inkomsten'.	Doorlopend	Curaçao	Organiseren overlegsessies met alle stakeholders. .
				2. Vastgestelde profielschetsen en procedure voor benoeming leden Criminaliteitsfonds Curaçao.	31 maart 2024	Curaçao	Onderdeel van het herzien handboek (zie H.13.3.3) wat nog moet worden vastgesteld door de minister.
				3. Gewijzigde en gepubliceerde Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds	n.n.b.	Curaçao	Overleggen over de noodzakelijke wetgevingscapaciteit.
				4. Vastgestelde maximaal door het Criminaliteitsfonds te financieren periode van activiteiten en projecten.	31 december 2023	Curaçao	Vastleggen van de mogelijkheid tot uitbreiden van de maximale termijn van drie jaar door minister van Justitie op grond van de comptabiliteitsvoorschriften.
		H.12.6	Geformaliseerde en gecommuniceerde administratieve procedures en eisen voor projecten (resultaat 4 plan van aanpak).	1. Gecommuniceerde formele en materiele (administratieve) regelgeving, beleid en procedures aangaande.	Doorlopend	Curaçao	Opstellen van een Communicatieplan voor het Criminaliteitsfonds in Q3. Uitvoeren communicatieplan vanaf Q4. Start uitvoering is afhankelijk van de vaststelling van het handboek (zie H.12.3.3).
				2. Herziene en nageleefde administratieve procedures.	Doorlopend	Curaçao	Herziene procedures zijn opgenomen in het handboek. Afronding is afhankelijk van de goedkeuring van het handboek (H.12.3.3) en de invulling van de vacatures (H.12.3.1).
H.17	Curaçao komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de CURMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroombmogelijkheden van de CURMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.17.1	Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de CURMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Geactualiseerde dienstplichtverordening.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Curaçao werkt met Defensie aan de actualisering van de dienstplichtverordening, een specifiekere tijdspad wordt nog bepaald.
		H.17.3	Opstellen moderne rechtspositieregeling voor Caribische beroepsmilitairen, inclusief wettelijke inkadering.	1. Vastgestelde gemoderniseerde rechtspositieregeling.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Opstellen notitie over de rol van de Curaçaose beroepsmilitairen binnen de krijgsmacht en de juridische grondslag van hun rechtspositie voor bestuurlijke standpuntbepaling. In Q4 2023 vindt de nadere uitwerking plaats van de materiele aspecten van de rechtspositieregeling.
H.18	Curaçao heeft op 1 april 2021 de benodigde stageplaatsen beschikbaar gesteld ten behoeve van het Sociaal Vormings Traject. Curaçao en Defensie sluiten voor 1 februari 2021 een convenant dat hierop toeziet.	H.18.1	Op basis van een gesloten convenant benodigde stageplaatsen beschikbaar stellen.	11. Bijsturing project naar aanleiding van de evaluatie.	Doorlopend	Curaçao	Aan de hand van o.a. de tussentijdse evaluatie uit november 2022, zullen Curaçao en Defensie in goed overleg bepalen welke wijzigingen noodzakelijk zijn om het project te optimaliseren.
				12. Opstellen contourenplan nieuwe opzet LWT.	31 december 2023	Curaçao	Opstellen contourenplan aan de hand van tussentijdse evaluatie.
				13. Evaluatie convenant Land Curaçao en Defensie.	31 maart 2024	Curaçao en Nederland	Convenant loopt af medio 2024 en dient aan te sluiten aan nieuwe opzet LWT.

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.19 Curaçao komt met een getrappt plan voor de modernisering en hervorming van het aanbod van online-kansspelen. Dit plan bevat tevens een realistisch tijdpad met bijbehorende mijlpalen. De modernisering en hervorming omvat ten minste: 1. Wet- en regelgeving die voorziet in een onafhankelijke toezichthouder op online kansspelen. Zij verstrekt ook licenties en handhaaft indien nodig, waarbij als uiterste interventie de licentie kan worden ingetrokken. 2. Waarborgen dat aanbieders van online kansspelen vanuit Curaçao handelen conform wet- en regelgeving van de landen waarop zij zich richten. 3. Maatregelen om (via de Curaçao Gaming Control Board en de Belastingdienst) de door licentiehouders verschuldigde belastingen en licentievergoedingen te innen.	H.19.1 Uitwerken maatregel deel 1 en deel 2	17. Concept LOK die voldoet aan de uitgangspunten van H19 en het plan van aanpak is aangeboden aan de Staten.	31 oktober 2023	Curaçao	De opmerkingen van de Raad van Advies Curaçao worden verwerkt in een definitief concept, dat aan de Staten wordt aangeboden ter behandeling. Oorspronkelijke deadline was 31 augustus 2023.
		18. LOK is vastgesteld en gepubliceerd.	31 januari 2024	Curaçao	Voortzetten lopende wetgevingstraject door behandeling concept-landsverordening in de Staten van Curaçao. Oorspronkelijke deadline was 1 oktober 2023.
		19. Vergunningsverleningsproces en modelvergunningen zijn gereed en voldoen aan uitgangspunten H19 en het plan van aanpak.	1 december 2023	Curaçao	Vergunningverleningsproces en modelvergunningen worden ter kennisneming met de TWO gedeeld. Eventuele input van de TWO wordt waar mogelijk meegenomen door Curaçao. Concepten worden definitief gemaakt nadat de LOK is vastgesteld. Oorspronkelijke deadline was 31 augustus 2023.
		20. Inrichtingsplan (PvA) nieuwe toezichthouder is gereed en voldoet aan de LOK.	30 november 2023	Curaçao	Aanpassen inrichtingsplan nieuwe toezichthouder, mede op basis van input van de TWO. Werven personeel voor afhandelen aanvragen van vergunningshouders. Oorspronkelijke deadline was 1 juni 2023.
	H.19.2 Er zijn waarborgen ingesteld die erop toezien dat het kansspelbeleid in Curaçao voorziet in de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare spelers	1. Afgerond onderzoek naar gokverslaving in opdracht van de Curaçao GCB.	30 november 2023	Curaçao	Het onderzoek naar gokverslaving wordt uitgevoerd door de ICUC. Door de uitgestelde start van het onderzoek, is het de verwachting dat de uitkomsten van het onderzoek eind september gereed zijn. De uitkomsten van het onderzoek zijn mede een basis voor het opstellen van lagere regelgeving. Oorspronkelijke deadline was 31 augustus 2023.
		2. Beoordelen of de bestaande (lagere) regelgeving voldoende waarborgen biedt.	30 juni 2024	Curaçao en Nederland	TWO vergelijkt het overzicht van de eerder geïnventariseerde lagere regelgeving (H.19.1.5) met de laatste versie van de LOK zoals die aan de Staten wordt aangeboden om te adviseren over de nog ontbrekende aspecten in de regelgeving op het gebied van anti-witwasbepalingen, technische eisen, AML/Counter Terrorism Financing en consumentenbescherming en verslavingspreventie en over de eventueel nog aan te passen en op te stellen (lagere) regelgeving. Oorspronkelijke deadline was 15 mei 2023.

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda 1 oktober – 31 december 2023